

VOIESCE
SI VEI PUTÈ.

ROMÂNULU.

LUMINEZĂ-TE
SI VEI FI.

DIARIU POLITICU, COMERCIALE, LITERARIU.

(ARTICLELE TRAMISE SI NEPUBLICATE SE VORU ARDE.)

Direptoriulu diariului: C. A. Rosetti. — Gerante respundetoriu: Anghelul Ionescu.

Pentru abonare si reclamari se voru adresa la Administratoriulu diariului D. C. D. Aricescu, Pas. Romanu No. 13.

Va esi in tote dilele afaru de Lania si a dona-ji dupa Serbatloria.	
Abonarea pentru Bucuresci pe anu	128 lei
Şese lune	64 —
Trei lune	32 —
Pe luna	11 —
Unu esemplariu	24 par
Inscintarile linia de 30 litere	1 lei
Inscintari si reclame linia	3 lei

Abonarea pentru districtu pe anu	152 lei
Şese lune	76 —
Trei lune	38 —
Abonamentele incepula 1 si 16 ale fie-carii lune Ele se facu in districte la corespondintii diariului si prin poste.	
La Paris la d. Hallegrain, rue de l'ancienne comedie, 5; pe trimestru 20 franci.	
In Austria la directiile postale si la agentiile de abonare, pe trimestru 10 fiorini argintu valutu austriaca.	

OSOIU, moşia a Statului, s'a datu de catre calugarii straini, suptu nume de schimb, d-lui Vorniculul N. Doacan. Acesta spoliare a averiloru Statulu s'a facutu, in contra legiloru s'a ordinariloru de catre unu tribunalu, care anca a recunoscutu prin actu judecatorescu pe calugarii straini PROPRIETARI DE VECI ai averiloru romane.

Ministeriulu scie, si confirma prin lacerea sa, spoliarea averiloru Statulu si dreptulu datu calugariloru straini de proprietari de veci ai averiloru naţiunii romane. Cine da Moşia cea mica este invederat cu va da si moşia cea mare.

Domnule Redactoriu,

De si nu mi s'a cerutu anca impositele pe anulul curinte, declaru prin acesta cui se cuvine ca nu voiu plati mai multu de catu pe doue lune, lanuariu si Fevruariu.

Primiţi, d-le etc. *Dimitrie Gheorgescu, Comerciantu*

REVISTA POLITICA.

BUCURESCI, 3/15 Cuptoru.

Publicam mai la vale u rectificare in privinta celor ce diseramu alaltari despre ruperea piciorului socii pianistulu Nesslern prin resturnarea diligintei. Acesta datoriu insa implinita in catu privesce acestu casu, nu ne opresce d'a sustine tote cate diseramu despre diliginta, despre reaua organizare a acestui serviciu si despre necontenitele lor resturnari si pericle la cari sunt espusi cei cari caletorescu cu diliginta cele vecie.

Despre potopulu din Romania de peste Milcovu n'avemu anca nici u scire si vedemu cu mare intristare ca *Monitoriulu* nu demite acea dureroasa scire nici daca este adeverata nu ne spune nimic despre gradulu reului si despre mesurile ce a luat administratiunea pentru impucinarea lui si pentru ajutoriulu celorlalti bintuisti.

Nici despre cea lalta nenorocita scire despre care vorbiramu eri, despre lupta intre Poloni si Romani, n'avemu anca nici u scire. Se speramu ca se va dovedi ca n'a fostu adeverata, celu pucinu ca sangele n'a cursu din nici u parte.

Publicam mai la vale unu articlu, un studiu suptu titlu „Responsabilitatea functionariloru” si renumitul articlu din diariulu *La France, Roma si Cathaginea* despre care vorbiramu eri. Recomandam cu dinadinsulu atentiunii cititoriloru nostrii amindoue aceste articule.

Diariulu *Independinta Belgica* de la 8 Iuliu, publicu urmatoriele linie suptu rubrica, „se scrie din Bucuresci Gazetei nationale din Berlin.”

„D. Barbu Bellu este numitu ministru alu Justitiei.

„Doue proclamatii s'au afisiatu sunt cate-va zile in colturile uliteloru si n' casarme. Cea d'anteiu achipu porulu la rescola contra guvernulu; a doua indamna pe soldatii a nu se bate contra fraţilor lor. Autoritatea le a radicata, si n'a urmatu desordine.

„Principele Cuza a primitu u epistolă supscrisa: „Tribunalele secretu din Bucuresci.” Ea previne ca de se va proclama dictatura se va aplica articulu 7 ce dice: — „Culposulu va fi pedepsitu cu moartea.” Acesta nu dovedesce ca este n' adeveru unu tribu-

nale secretu, daru acea epistolă este, ca si cele doue proclamatii, unu semn despre starea spiritelor.”

Avem datoriă a denuntia pentru a le spulbera prin lumina asemeni ratericiri, neadeveruri, sau calomnie. Scim si noi ca s'au respanditu in Bucuresci astu-felu de neadeveruri, pe cari le-amu despreţuitu; candu insa ele se reproducu si n' foiele strane, este u datoriă se le denuntiamu, ca se scia toti ca n'au fostu nici u proclamaţiune si mai pucinu anca acea infama epistolă. Daru situatiunea este critica, daru la ordinea d'ilei a fostu si este otarirea d'a o combatare s'a o invinge pe calea legale, prin resistinta legale. Precumu sunt omeni ratericiti, timpiti, ca se nu ne servim cu alte espressiuni, cari produc situatiunile critice, potu fi si aliti, sau totu acei-a, cari se voiescu a vedea proclamatii si epistole de felulu acelor de cari vorbesce corespondintia de mai susu; se pote anca s'ajungu cu ratericirea pan'a si face ei inşi asemena proclamatii sau epistole. S'au vedutu in tote țerele asemeni incercari criminale, si din nenorocire veduramu noi inşi-ne de la 1859 si pin'acumu mai multe comploturi si rescole, daru tote inventate si pin'a sfirsitu mai multu sau mai pucinu demascate si nferate de opiniunea publica, ba anca chiaru de sentinte judecatoresci, precumu au fostu complotulu de la 28 Septembrie 1859, totu de suptu ministeriulu N. Crezulescu, si celu de la 24 Ianuariu 1862, de suptu ministeriulu d-lui Catargi. Dace insa ministeriele d-lui N. Crezulescu au nenorocirea d'a fi bantuite d'asemeni inchipuite rescole; dace in cea d'anteiu guvernare a sa, a avut nenorocirea a fi bantuitu de rescola cu urzice, din satulu Besdatu, de rescola cu palme si tulume din ulita Račhtivanu, de rescola cu batăi a lui Eliade bacanu; de rescola d-lui Ferichide care s'a terminatu cu perderea tingiriloru, hamuriloru, ceasorniciloru ce i s'a rapitu de catre gendarmii politiei, si de rescola de la 28 Septembrie care s'a terminatu cu sentinta curţilor unice, suptu care a fostu sdrobotita; dace, dicemu, sunt omeni cari sunt astu-felu urmariji de fatalitatea unoru rescole inchipuite, a-cesta dovedesce din contra ca naţiunea rabda forte, si scie adesea a'nvinge fatalitatiile prin protestari si resistinte legale. Facu cerulu c'aceste lectiuni se lumineze si pe cei cari nu se simptu in stare d'a pescui de catu in ape turburate, pe cei cari recunosc inşi ca nu potu juca unu rol, nu potu fi ceva decatu prin neadeveruri si calomnie. Earu dace cangrena i-a coprinu atatu in catu nu se mai potu vindeca, apoi se profitamu si d'acesta ocaziune spre a le mai spune ca tote incercarile lor sunt deserte. Naţiunile, le mai repetim, nu facu revolutiuni atunci candu le dorescu inimicii lor si nu le facu nici u datu la dile si la ore lipsate s'anuntiate de mai nainte. Candu le facu ele si-alegu ziua si ora lor, s'acea di si ora este totu deuna acea-a la care nu s'accepta inimicii lor, acea-a tocmai candu ei sunt mai luministi si mai securi de triumfulu lor.

Pe linga *Romanulu* de astu-qi avem ocaziunea se damu cititoriloru nostrii unu *Apelu* s'unu proiectu pentru reformarea teatrulu *Romanu*, adresatu guvernulu si naţiunii de dd. Pascaly si Dimitriade. Romanii sciu d'ajunsu ca Teatrulu este scola cea mai de capetenia a unei naţiuni. Sciu ca, cumu este naţiunea astufelu este si teatrulu iei, si cei cari nu sciu potu vedea ca tote guvernelle cele rele au lovit scolele, si mai cu semu scola cea mare, Teatru. Vomu vorbi la timp si pe largu despre acestu mare cestiune. Pentru astu-qi ne marginim a recomanda si guvernulu si mai cu semu publiculu apelulu acestoru artisti romani, s'a le aduce aminte ca cei cari nu voru sustine si nu voru radica teatrulu, dovedescu ca nu voru lumina, moralisarea, desvoltarea si radicarena naţiunii Romane.

actiune contra Europeaniloru. Consulu francese, d. Labord, vede lucrurile precumu sunt, nu se spara din nainte, si are cuvintu. Cea-a ce s'a facutu la Madagascaru este u restauratiune, si nu va fi cea d'antiu restauratiune care, restabilindu persoanele va fi neputinciosu d'a restabili si lucrurile, nu va fi cea d'antiu care lovindu pe revolutiunari a fostu silita a respecta operele lor.

Asia daru lovirea de statu de la Madagascaru este u lovire a reactiunii; unu dicu ca reactiunea ar fi fostu impusă si de Engitiera, fiindu ca Regele ucisus era devotatu Francei. Reactiunea insa, acolo ca pretundine, nu va pute invinge ideiele cele noue. S'acesta o dovedesce celu d'anteiu actu. „Candu dice totu *Les Debats*, candu vede cineva ca dupa scenele de la 11 Maiu (sugrumarea regelui), cei mai de capetenie dintre Hovas, (inalti functionari) ucigasi ai regelui facu u regina fara voia iei, si dau unu felu de senatu si cu u Constitutiune si scriu in capulu cartei loru acestu solemne articlu: „Regina nu va be rachiuu,” se convinge ca nu lipsesce nimic din acestu tabluu.” Cate insa trebuie se fia suferitu acei omeni pin'a ajunsu a n'avea relele ce aduce ori escesu si pin'a pune chiaru in constitutiunea loru dreptu antiulu articlu acel mare invelamintu! Suferintele suntu cea mai mare scola. In desertu guvernelle cele rele oprescu libertatea tipariulu s'a intruniriloru. Dace prin guvernarea lor, lumea suferu, se fia securi ca suferinta o va lumina, si va ajunge a cere constitutiuni si corpuru legiutiore cari se puia puterea executiva „sub unu controlu aspru datu in mana unei camere electiv” precumu imperatulu Napoleone ne spune ca prescrie conventiunea nostra.

Pe linga *Romanulu* de astu-qi avem ocaziunea se damu cititoriloru nostrii unu *Apelu* s'unu proiectu pentru reformarea teatrulu *Romanu*, adresatu guvernulu si naţiunii de dd. Pascaly si Dimitriade. Romanii sciu d'ajunsu ca Teatrulu este scola cea mai de capetenia a unei naţiuni. Sciu ca, cumu este naţiunea astufelu este si teatrulu iei, si cei cari nu sciu potu vedea ca tote guvernelle cele rele au lovit scolele, si mai cu semu scola cea mare, Teatru. Vomu vorbi la timp si pe largu despre acestu mare cestiune. Pentru astu-qi ne marginim a recomanda si guvernulu si mai cu semu publiculu apelulu acestoru artisti romani, s'a le aduce aminte ca cei cari nu voru sustine si nu voru radica teatrulu, dovedescu ca nu voru lumina, moralisarea, desvoltarea si radicarena naţiunii Romane.

RESPONSABILITATEA FUNCTIONARILORU.

In urma conflictulu ivitu in sesiunea trecuta intre puterea legislativa si cea executiva, lucrurile au mersu atatu de departe, in catu se pare ca in curindu, nu mai departe de sesiunea viitoria a legislativei o se se inchiaie ore-cari socotele intre dinesele, si o se se determine intrun chipu mai precisu controlulu celei d'antiu asupra actiunii celei de alu doile. De acea-a ni se pare ca nu e fara interesu a cerceta si noi acestu cestiune: — Responsabilitatea functionariloru.

Ma! antiu facemu u distinctiune, bine determinata, intre puterea principelui seu a regelui si puterea ese-

cutiva. Cea d'antiu e afara din ori ce raspundere, fiindu ca e afara din ori ce activitate, din ori ce amestecu in lucrurile veri uneia din cele trei puteri constitutive ale statulu, legislative, executiva si judecatorescu. Puterea principelui seu a regelui e u putere neutra. Ea are cea mai sublima si cea mai puternica misiune, ce geniulu omului a pututu se descopere si se-i de, — ecilibrarea celorlalte puteri in modul urmatoriu: dace puterea legislativa ajunge se se facu vetematoriă prin improtivirea iei la progresu, o disolve; dace cea executiva, adica puterea ministeriale ese din marginile legalitaii, ameninta cu arbitrarulu si cu violentele iei, destituie pe ministri; si in fine dace puterea judecatorescu ajunge se se facu asupritoria si cruda, aplicandu asupra faptelor individuali pedepse generale forte aspre, stimpere acestu crudime prin dreptulu seu de gratia. De acea-a potrivit cu acestu inalta si pre puternica misiune, principele seu regele constitutionalu nu este raspundetoriu, si prin urmare ese neviolabile.

Tota raspunderea daru remane asupra puterii executiv, prin care inolegemu pe ministri cu toti functionari, pina la cea mai diu urma trepta.

Chiaru pentru cuvintulu ca principele seu regele nu e responsabil, ministrii si numai ei singuri suntu unicul resortu alu executiunii. Principele seu regele nu pote se propuia nimic directu, ci numai prin ministri sei; nu pote se da nici u ordine fara ca contrasemnatura ministrilor se de naţiunii cuvenita chidafia de raspundere.

Candu daru in diferitele Chartre constitutionali vedemu dicindu-se: ca persoana principelui seu a regelui e neviolabile si sacra, ca ministri suntu raspundetori, ca puterea executiva e numai a regelui seu a principelui, seu ca principele ori regele guvernă dinpreuna cu ministri sei; fiindu ca trebuie se inolegemu intrun chipu raţionabile, trebuie se inolegemu in chipulu urmatoriu: Pentru ca ministri se fia raspundetori, trebuie se aiba u putere propria a lor si actele lor se fia rezultatulu acestei puteri. Dace ei n'aru ave asemene putere, dace ei aru fi nisce instrumente pasive ale vointei principelui seu regelui, responsabilitatea lor ar fi unu ce, asiu dice pucinu numai nedreptu, ci absurdu; in acestu casu raspunderea raţionabile ar privi numai pe principe seu pe rege. Prin ideia daru ca puterea executiva este numai a principelui seu regelui seu calu guvernă dinpreuna cu ministrii, trebuie se inolegemu, suntem nevoiti se inolegemu, dreptulu necontabile alu principelui seu regelui ca se alega si se numesca ministrii pe acele persoane in cari elu are incredere, si acestu dreptu numai; eru nu si amesteculu seu directu in lucrurile puterii executive. Acumu acestu dreptu, de si restrinsu de aprobarea directa a camerei, prin darea preşedintelui ministrilor, si indirecta, fiindu ca ministri trebuie se aiba increderea camerei, insa nu e unu dreptu ilusoriu. Intr'adeveru nu e cu putinta se presupunemu ca prin-

cipele seu regele nu va pute gasi intr'ua naţiune intraga dece omeni in cari se-si pota pune confidinta sa, si cari si ei din parte-le se se bucu de increderea camerei cumu dice lordulu *Brougham* (constitutiunea britanica); mai cu semu cand pe acestu camera principele seu regele pote se o disolve, spre a face apelu la naţiune candu i va pare ca nu e favorabile intereselor nationali. A presupune acesta, va se dice a presupune seu ca numai este interesulu nationalu luat in vedere, seu ca represintanti naţiunii si alegatorii lor, ca naţiunea legale, intr'unu cuvintu, e contra naţiunii luat in masa; si in asemeni nenorocite epoce de transitiune scimu ce rapede si catu de teribile se deslegă cestiunile politice.

Asia daru, dace ministri si numai ei singuri au resortulu executiunii, urmez neapertu ca numai ei suntu raspundetori pentru actele din cea mai inalta trepta a puterii executive.

Daru de ce felu de natura e a-cesta raspundere? Ea nu pote se fia de u natura deosebita de a atributiuniloru lor. Legea le da in mana puterea publica, prin urmare ei raspund de abuzulu ce voru fi facutu de acestu putere, de reaua iei intrebuintare, de actele lor ilegali, vetematorie interesulu publicu. De asemene natura suntu, de exemplu, urmatoriele acte si fapte: unu resbelu fara conventu seu vetematori; inchiairea unu tractatu vetematori intereselor morali seu material ale naţiunii; rele seu neregulate operatiuni de financia, cumu aşedari de imposite, stringerea si cheltuiela lor, in contra legii budgetelor, si diferite alte operatiuni cumu imprumuturi si transformari ale datoriei publice, cari vetema creditulu; introduce de forme rele seu periculoase in administrarea justitiei; intr'unu cuvintu, ori ce lucrare a lor, in virtutea puterii ce le autorisa legea, care ar vetema naţiunea, ar asupri si impila pe cetatiani, fara se fia ceruta de interesulu publicu.

Acesta e adeverata raspundere a ministrilor dinaintea camerei legislative. Ea se pote resuma in doue categorie:

Abusu sau rea intrebuintare de puterea lor legale; si

Actele ilegali vetematorie interesulu publicu, fara se aiba vr'unu raportu directu cu particularii.

In tote casurile ce potu intra in aceste doue categorie, ministrii suntu raspundetori catre camera, care-i acusa si-i trimite in judecata curţii de Casaţiune.

Acumu din natura lucrurilor, acusarea ce pote face camera, are u latitudine iorte mare, si nu e cu putinta ca legea asupra responsabilitaii se coprinu amănunte ca legea de dreptu comune; caci medjulcele ministrilor de a elude legea, de a face abusu de puterea ce le da ea, de a face acte vetematorie interesulu generale alu societaii, sunt atatu de multe, in catu nu sta in putinta unei legi se le enumera. De acea, mai in tote acusarile, facute ministrilor, de camera co-

munilor în Anglia, unde mai cu seamă obiceiu se se țină de aplicarea literale a legii, cându e vorba de legea comună, nu se vedu indicate delictele ministrilor de cătu prin numirile generali de — *high treason, high crimes, misdemeanors, alleged malversation, bribery*, înaltă trădare, crimă mară, vinovată conduită în administrare, subornațiune, care toate însemneză crime, delicta în funcțiuni, daru nedeterminate. Și aceste acuzări sunt în foarte mare număr și urmate în cursu de unu îndelungu timp, după cumu o se avem ocașiune se vedem, ca se merite a fi citate ca uă practică statornică.

Trebuie se mărturim că garanția literii legii nu existe pentru ministri. Acesta însă nu se pôte considera ca unu ce arbitraru, ci ca uă necesitate crudă, a cării gravitate se micșorează prin solemnitatea formelor și prin înaltul caractere al judecătorilor, ce sunt chiamăți se pronunțe asupra ministrilor.

Međiuloculu de procedere pentru acuzare trebuie se fiă cătu mai speditivu, din cauza puterii ce au ministri în afară, unde potu se face turburări, și chiaru asupra camerei, pe care potu se o închidă, câte uă dată chiaru se o amenințe.

— În Anglia se urmază astifelu. După ce camera se invoiesce ca se acuse pe ministri, unu membru îi acuză dinaintea iei de înaltă trădare se u de ore-cari crimă mară, susține acuzarea sa cu doveđi și propune ca se de în judecată. Atunci dacă camera crede destoinice temeurile acuzării și priimesce propunerea, membrulu care a acuzat este îndată orânduit se mergă la camera lorđilor, ce singura e chiamată a judeca pe ministri, și se-i acuze în numele camerei comunilor, făcindu lorđiloru cunoscutu că camera într'unu timpu convenitu va trãmite acuzatiunea în articole speciali și va intemeia pe cea generale ce se face de uă camu-dată.

— De îndată apoi se numesce unu comitetu, care redige aceste articole și le raporteză camerei, eru ea, după ce le discută și le priimesce, le îndrepteză camerei lorđiloru, rezervându-și dreptulu a mai înainta și altele din timpu în timpu, precum uă putu se mai descoperă din fapte.

— Punerea în acuzatiune, uă dată ce s'a început, trebuie se se urmeze neapăratu și ea și judecata ministrilor. Nici prorogarea camerei, nici dizolvarea iei nu pôte se scape din acuzatiune se u de judecată pe ministri; ce e mai multu încă nici chiaru procedura nu pôte fi întreruptă în nici unulu din aceste casuri, supțu cuvintulu de a se revisui, fiindu altă sesiune, se u de a se lua în băgare de seamă de noui membri ai camerei în casulu unei noue convocări; ci toate se urmază întemai cumu s'aru fi urmatu, dacă era acea-și cameră și în acea-și sesiune în care s'a făcutu cel u mai d'anteiu actu de acuzare. (Veđi *Mays parliamentary practice*, edit. 4-a, din 859, pag. 509 605).

Englesii dau uă mare importanță punerii în practică a acestui dreptu al lor. În mai multe epoce ale istoriei lor s'au aretat foarte goloși de dînsulu și au dezvoltat uă energie puternică ca se-lu susții. Acestu dreptu existe virtuale în constituțiunea lor, ca uă consecință neapărată a răspunderii reali a ministrilor. Cea d'anteiu punere în acuzatiune, despre care face mențiune istoria constituțiunii lor, e a lordulu *Latimore*, consiliariulu regelui *Edward III*, în 1376. Suptu următorii patru regli, casurile de puneri în acuzatiune au fostu dese, daru în timpul lui *Edward IV*, *Henry VIII*, și *Edward VI*, reginele *Mary* și *Elizabeth*, instituțiunea căduse în desuetudine, din cauză mai cu seamă, dice d. *Hallam* (istoria constituțională a Angliei),

că camera își perduse controlulu de asupra puterii esecutive. Practica însă a acestei instituțiuni reinviéză în timpul lui *James I*; și de la 1620, pină la 1688, se potu numera vre patru-deci de puneri în acuzatiune. În timpul lui *William III*, reginei *Anne* și lui *George I*, au fostu vre cinci-spre-dece, în timpul lui *George II*, una singură în 1746. Cele mai din urmă puneri în acuzatiune sunt: cea din 1788, a lui *Warren Hastings* și cea din 1805, a lordulu *Melville*.

Din acestu micu istoricu alu practicei punerii în acuzatiune a ministrilor, putem se conchidem: — că această practică e uă consecință neapărată a responsabilității reale a ministrilor, care e și ea cea mai mare garanță a securității publice, a drepturilor și libertăților membrilor societății, de cătră relele inriuriri ale puterii esecutive, — că cându aceste libertăți au fostu mai bine asigurate, mai bine garantate, atunci și controlulu camerei a fostu mai efectiv, și punerile în acuzatiune s'au făcutu mai desu foarte desu încă; din contra, cându cetățianii n'au avut drepturi, cându n'au avut libertăți, n'au avut nici controlu asupra aginților puterii, nici respectulu legiloru, au ajuns în stare de vită, a fi conduși cu boldulu; ori ce acțiune, ori ce controlare nu mai era atunci ceva reale ci unu ce ilusoriu: — că practica punerii în acuzatiune, de și de multe ori s'a putut face numai din patimă și din animosități, ce adese se aprind între ambele puteri, esecutivă și legislativă, din cauza contactulu intru care se află, însă această practică ce este uă dovadă pîpăită a progresulu libertăților națiunii, n'a produsu nici uă turburare ordinii sociali, ori cătu de mare usu s'a făcutu de dînsa, cumu sunt cele 40 de acuzatiuni în cursu nu mai multu de 68 de ani, de la 1620 pină la 1688; cându cu totulu din contra lipsa controlulu, a libertății, au adus națiunea la scădere și mișeliă.

Cu toate acestea observăm că de la 1688 înainte orăși încep a se impucina punerile în acuzatiune, și această într'unu timpu cându libertatea poporulu se desvolta din ce în ce mai multu și se consolida pină se ajungă la acelu grad, de care ne mirăm uđl, care face ordinea sociale se fiă rezultatulu libertății individuali. După revoluțiune pină la 1746, se facu numai vre 16, și de aci înainte pină ađi, adică în cursu de 117 ani, abia doue numerăm, pe cea din 1788 și cea din 1805. Oře se fiă acesta din cauză că punerea în acuzatiune e una din acele fericeite instituțiuni, care rousesc și ajungu la adeveratul scopu, de a impucina reulu ce persecută și chiaru de a-lu nimici, lucrându asupra moralii omulu prin intimidare, adică care, în casulu nostru, susțin moralea persoanelor publice, prin respectulu ce le insuflă uă energie și gelosă atitudine, de ună de drepturile națiunii, a camerei legislative se u a opiniunii publice? Noi nu ne îndoiim că acesta are uă mare parte în impucinarea punerilor în acuzatiune. Trebuie însă se mărturisim că ce a contribuit mai cu seamă se impucineze atât de multu punerile în acuzatiune, pină se le reducă la nulă, e uă altă metodă practică prin care Englesii au reușit se facă responsabilitatea ministrilor și mai eficace, împedind acțiunea lor, hănită vetemătoria, de la cel u d'antiu pasu alu iei, și întimpinându reulu mai înainte de a se comite. Acestă metodă este: *Votulu de neîncredere*.

Spiritulu practic alu acestor 60 menți, imputenicitu prin educațiunea solidă, ce da uă instituțiune atât de forte ca a guvernării de sine *self government*, au înțelesu de timpuriu că guvernulu sunt ei, că prin urmare

nu trebuie că vedă într'ensulu nici uă prevedință a totu binefăcătoria, nici inemiculu lor fatal; că binele trebuie se-lu adaste de la dînsii chiaru, de la energia lor activitate, și, în ce se atinge de organizarea sociale, de la înțeleptele lor combinări. De aceea, după uă lungă sperință a punerii în acuzatiune, pe care au practicat-o din toate puterile lor, a observat într'ensa doue defecte: antiu că ea nu putea se preîntimpine roulu, cu totă latitudinea ce-i era lăsată, fiindu că trebuia ca ministrulu se fiă datu în judecată, după fapte rele începute cel u pucinu; și alu doule, pentru că se u din cauza urelor și animosităților, ce nu potu dispăre din animele omenilor, mai cu seamă în luptele lor politice, se u din banuiele, adese neltemeiate, că ministrii aru fi lucrându în secretu acte, cari au se fiă vetemătoria intereselor sociali, se făcea puneri în acuzatiune nedrepte, și astu-felu se vetema morală publică în ce trebuie se conserve mai puru: simțimintulu iei de justițiă. Pentru ca se corogă daru aceste defecte ale punerii în acuzatiune, au inventat votulu de neîncredere.

Principiulu Votulu de neîncredere e acesta: Guvernulu statulu se conduce de ministri răspunzători către Parlamentu pentru toate actele administrării lor, fără scirea și fără consimțimintulu căru Parlamentu ei nu potu se face nici unu actu, cari ministrii potu se fiă depărtați pentru necapacitatea lor se u pentru abateri din datoriile lor, se u cându politica lor e desaprobată de Parlamentu. De unde urmază neapăratu că ministrii ce se pôte face actele relative la însărcinarea lor, ce se pôte administra, ce se pôte conduce uă politica, în fine ce se pôte fi ministri, trebuie se aibă încrederea Parlamentulu.

Cându Parlamentulu încetază de a mai ave încredere în ministri, atunci manifesteză acesta printr'unu *votu de neîncredere*, pe care-lu facu cunoscutu reginei printr'uă adresă. Modululu acestui votu e mai simplu decâtu alu punerii în acuzatiune. Acestă din urmă trebuie se se bazeze pe oře cari vine, de și într'unu înțelesu cătu de vagu, și vina pe oře cari doveđi legali; eru votulu de neîncredere, dice d. *Rowland* (în manualele se u de constituțiunea anglă), nu trebuie se se bazeze pe nici uă crime se u abateri din datoriă, e destulu se fiă motivat pe generala necapacitate a ministrilor de a administra afacerile publice în folosulu națiunii; și nici uă devadă nu se cere, cându votulu percede de la majoritatea camerei.

A. . . .
(sfirsitu pe mâne.)

Roma și Cartaginea.

Surd u pe cartă lumii doue mari națiuni pe cari suvenirile lor le separă și pe cari interesele lor le apropiă. Aste doue națiuni n'au nimic comun, nici moravurile, nici instituțiunile, nici originile de ginte, și cu toate astea ele au aceleași destinație. Una, Englitera, s'a fundat și s'a dezvoltat prin puterea aristocrației sale; cea-altă, din contra, Franca, a mersu în organizarea sea sociale prin impulsionea puterilor democratice; dar și una și alta sunt cele doue puteri liberali ale lumii, și simțimintulu libertății mai tare de cătu urele lor seculare, le a impus alianție cu atât mai solide, că nu se rađim pe capricie trecetorie și că rađiunea singură trebuie se le formeze.

Astu felu Roma și Cartaginea au încetat d'a combate, și resbelele lor

s'au stins înainte ca unu Scipione se se fiă putut su la capitoliu spre a mulțami deilor.

Dar u, dacă Roma și Cartaginea nu se mai combatu, se desfid încă una pe alta: ele bănuiesc ambițiunile lor reciproce, nu cred în mutualele lor sinceritate. În Englitera, am u vedut formându-se legiuni de voluntari spre a respinge invasiuni imaginare. În Franca, nu acceptăm de cătu c'ua rezervă ironică îmbărbătările ce inițiativele generose ale politicii nostre găsesc de ordinariu din colo de canalele La Manche, și nu pre scim, cându Englesii aplaudu silințiele nostre, dacă sunt nesce aliați ai cauzei poporilor se u nesce complici ai apesătorilor lor.

D'ua parte și d'alta aceste neîncredere sunt rele; ele sunu meschine și nefondate. Este ceva superioru care trebuie se rădice pe cele doue popore mai presus de prejudiciile naționali, și care, dădu silințielor lor unu scopu comune, trebuie se le impace după ce le va fi desarmat.

Franca și Englitera represintă d'acum înainte principiile noue ale politicei. Doue revoluțiuni le au transformatu; 1688 și 1789 le au despărțit uă după alta d'acea vechiă lăspede a asolutismulu european care nu se putea manșine de cătu prin unitatea sea. În ziua cându comunile englesi se emancipară și formară uă dinastie nouă după imaginea lor, vechia Europa își-perdu basea sea. Cându Franca urmă acestu exemplu, sfărământu vechiulu regim, Europa feudale se rădică: ea voi se lupte; daru Revoluțiunea franceză, trecindu peste dînsa ca unu orcanu, a încovoiat resistințele și a sementat pretutindine seminția libertății.

Astă-đi după convulsionele ce au miscat totu, Europa astetă, în sinulu unei turburări profunde, formulele cele noue ale esistenței sea sociale. Libertatea, a cării seminția am aruncat-o noi tuturor poporilor ca uă bine face a victoriele noastre, a crescutu pretutindini c'ua admirabile vigore. Daru culesulu este încă departe, și secetea apesă încă multe naționalități.

Ce pôte grăbi mai sicuru maturitatea astui gloriosu culesu? Unirea singură, serioasă, completă a Franței și a Engliterii.

Astă unire este pacea în Europa, și prin influința păcii, este dezvoltarea răpede și sicura a tuturor ideielor liberali și progresive.

Fără îndoielă, suntu cestiuni ce potu aduce turburări trecetorie: astu felu este, spre exemplu, cestiunea Poloniei. Este aci unu interesu de justițiă, de umanitate, ce merită cea mai viuă sollicitudine și care ar justifica la nevoi mari sacrificie. Daru Polonia însă și nu este de cătu unulu din aspectele unei situațiuni așa de vaste ca interesele noue ce ea îmbrăcișeză.

Este astă-đi în Europa unu elementu ce se desvolta pe fiă-care și pe care nu mai este cu puțință a-lu conține cu resistința materiale. Astu elementu este democrația.

În Franca, Democrația, după ce a fostu multu timp armata desordinei, a devenit uă forță regulată, cari participă la viața socială și care a găsit, în votulu universale, pârghia putinte a influinței sea.

În Englitera, radicalii, cari nu erau la începutu de cătu uă grămadă

informă în meetinguri, au devenit uă partită în parlamentu; ei își au oratoriilor lor, omenii lor de stat, și voru fi într'uă și pentru Wigh-i (liberali) cea a ce erau pin'acum acesti a pentru torie-i (conservatori).

În Rusia, șerbii emancipați considera deja emanciparea lor mai pucinu ca unu rezultat de cătu ca condițiunea unei vieți noue. Unu strat u imense de influință sociale apare supțu ruinele șerbiei, și aduce vechiei societăți rusesce necesități de profundă modificare.

În fine, în Austria, în Prusia, în Germania, în Italia, democrația este pretutindeni militante, aprupe amenințătoria: ea se rădică; ea se crede mai tare; ea visează dominațiunea!

Ce trebuie se facem? s'o nimicim! Este cu neputință.

Trebuie se-i dăm satisfacerele legitime la cari are dreptu ce se facem se cadă din mânele sea periclusele cerințe ce ea cercă a impune.

Trebuie se fimu drepti pentru trebuințele sea legitime, ce se fimu neimpăcați pentru patimile sea.

Lumea morale nu este mai imobile de cătu lumea fisică și armonia sa se face prin miscarea ce o apropiă neîncetat de scopulu marcat de prevedință. Numai, la oře-care epoce, evoluțiunea ce îndeplinesce dînsa și care se numesce proeresu, devine mai răpede și mai neresisibile, și formele vechie, de multu timp usate, disparu d'ua dată spre a face locu unei ordini noue.

Cându, în seculu V, barbarii coprinseră imperiulu romanu, trecură peste vechia societate păgână ca uă destrucțiune irezistibile.

Ea nu putea opune de cătu neputință la rescularea spontaneă a poporilor noue contra unui edificiu ce nu mai avea temelii. Imperiulu romanu cădu, barbarii se făcură crestini, și Europa nouă fu fundată.

Astăđi, în condițiunile cu totulu diferite, și supțu formele îndulcite, create de civilizațiune, uă scudire profundă s'a datu societății europiane. Elementele puterice, pe cari le conținuse pin'aci, resaru și se impun; nu suntu numai naționalități apesate ale căroru trunchiuri se agită și caută a se întruni; națiunile ineseși sunt în lucrarea transformării și aspiră invederat uă dezvoltare mai largă a condițiunilor loău de esistență.

Care este interesulu generale ce ese din astă situațiune nouă? Acelu interesu nu este d'a o împedica prin rivalități de ambițiune, ci d'a o ajuta prin exemplulu nostru, prin acea forță de expansiune morale ce Franca pörtă în sine. Primulu Imperiu a dominat Europa prin resbelu și cucerire; alu doule Imperiu trebuie s'o asemileze civilizațiunii nostre prin pace, prin creditu și prin toate influințele petrunetorie ale progresulu alu căru gloriosu inițiatoru este.

Pentru acesta ne este permis uă uita luptele nostre istorice și neîncrederele nostre actuali în contra Engliterii, și a funda între ea și noi alianță libertății poporilor; acesta va fi Sânta Alianță cea nouă. Ea nu va amenința pe nimine, căci va fi garanția cea mai sicură de echibrulu tuturor drepturilor și tuturor intereselor.

Dacă Englitera și Franca voru fi separate, desbinările lor voru sfășia Europa.

Unirea lor, din contra, conținând mutualile lor ambițiuni, va asigura securitatea tuturor statelor. Ea este chiar condițiunea păcii generale. Ea este mai mult încă: este o îmbărbătare nemărginită desvoltării Europei liberale. Supt influința aștei uniri și a tuturor rezultatelor ce va produce pentru cele două popore, vom vedea totă politica cea veche europeană transformându-se, și în locul său resărind un nou echilibru fundat pe dreptate, pe drept și pe satisfacerea tuturor intereselor ce suferă astăzi, ce murmură, ce amenință, și de cari trebuie a ține socotela.

Dacă Roma ar pute încă se sfărâma Cartaginea, totu n'ar trebui se cerce. Ar fi o glorie deșertă. Aceste două mari rivali au o destinație măreț: cea a d'a se face emule. Ele reprezintă progresul și libertatea. Seperate, ele ar fi biciul și incendiul Europei; unite, ele ar fi exemplul său, și alianța lor poate resolve în modu pacificu toate cesiunile din cari antagonismul lor face teribila problemă a secului XIX.

Secretariul Redacțiunii A. BONNIN.
(La France).

Domnule Redactorii.

Permiteți-mi a rectifica o eroare, care s'a străcurat în colonele stimatului diariu ce direcțiați. În revista politică a numărului de astăzi, vorbindu despre starea rea a diligențelor și despre dese resturnări ale lor, cari sunt adese urmate de nenorocite accidente, citați între altele și pe socia mea ca victimă a relei administrări a serviciului de diligențe. Recunosc că însuși am dat ocaziune la acea eroare: am vorbit de nenorocirile, ce se grămădesc pe capul meu, și am dîsu că socia mea, care a sosit acum cu diligența de la Iași, și-a ruptu un picior și jace cu dureri cumplite în pat. Acesta este adevăratu, dar socia mea nu și-a ruptu piciorul în diligența sau prin resturnarea ei, ci la Iași. Neapertu călătoria de la Iași pînă aici a agravat reul și a măritu durerile, dar pentru acesta serviciul diligenței n'are nici o culpă; și prin urmare n'am și nu pot avea nici o pretensiune în contra administrațiunii diligențelor. Înțeleg că cavintele mele „că socia mea a venit de la Iași prin diligența c'unu picioru ruptu,“ (și care sunt adevărate) a putut, a trebuit chiaru, în lipsă de alte esplicări, se ve face a crede că accidentele s'a ntimplat prin resturnarea diligenței; culpa daru este oare cumu a mea, fiindu că în durerea mea am realatut numai faptul, fără a esplica accidentele.

Me simțu datoriu a areta totu d'a un adevăratu, și ve rog, d-le Redactorii, a rectifica o eroare, care s'a străcurat, fără voia mea și negreșit fără nici o culpă din parte-ve, în revista politică de astăzi a diariului *Romanului*, eroare provenită numai dintr'ua rea înțelegere a cuvintelor mele.

Primiți, d-le Redactorii, &c. &c.

Nesslern.

București 2 Iuliu 1863.

IOAN CĂMPINIANU.

(Vezi No. de la 29 Iunie.)

II.

Deviitoriu din străvechia familie a *Cantemirescilor* moldovani, Ioan Cămpinianu împrumutase pronumele acesta, ca și părintele, ca și mulți din moșii săi, de la frumoasa lor proprietate *Cămpina*. În familia Cămpinianu, ca și în familia Goleșcilor, ca și în alte

familie bune din țară, amorea patriei virtuțile romane, umane și creștinesci, au fostu mostenitorie. Astu-feliu, tatăl repositului, Scariatu Cămpinianu, au figurat în totu darna în capulu pămintianilor cari dau góna de mörte fanarioților și cari mai aperiau drepturile țerei ca opozanți prin convingerea cea mai intimă. Mama sa era o femeie pe care naturei i-au fostu plăcutu a o împodobi cu toate virtuțile secului ei. — Fratele repositului, spătarulu Constantinu Cămpinianu, fu omulu celu mai dreptu, celu mai milostiv din contimpuranii săi. Unu altu Cămpinianu, vornicul Constantinu Cămpinianu, mörte inveninat dimpreună cu alți trei boiari patrioți, banulu Grigorie Brancovanu, banulu Barbu Văcărescu, și Banu, C. Bălăceanu, pentru că scieau se face peptu străinulu ce ne impunea regulamentul și pentru că împreună cu Iancu Văcărescu își luase mândra misiune de a destepta țera la faptul răpirii autonomiei sale. Opozițiunea acestu vigurosă decise pe Rusia se mai adaste, pînă la 1837, cu fraudulosă introducere în regulamentu, amu cunoscutu articlu. Provedința păstrase erăși unu Cămpinianu onorea se demase pe fidia și mrejiurile rusilor.

E bine, din o așa casă, din o așa familie, unde numeri virtuțile și devotamentulu după spiță, era cu neputință ca Ioan Cămpinianu se nu esă ce a esit. La dînsulu s'au adevărit încă o dată că: *casa părintescă, este scola cea mai bună.*

Ivirea lui Ioan Cămpinianu pe scena politică a țerei sale, fu pe la anul 1826. Dinică Goleșcu se întorsese din esiliu unde lăngea după participarea sa la evenimentele din 1821, supțu Tudor Vladimirescu. Elu căuta asociați pentru a întreprinde mai multe lucruri de folos publicu pentru națiune. În unire cu alții, între cari și d. I. Heliade, compuse statutele unei societăți progresiste. Goleșcu deschise vasele salone ale caselor sale, unui casinu național, unei bibliotece; publică călătoria sa în Germania și Elveția; mai publică o colecțiune de tratate turco-ruse, în scopu de a lumina pe români asupra drepturilor lor. Imbogăți literatura națională cu unu traducțiune a filosofiei morale a lui Vamvra.

Eată ce și punea în perspectivă statutele acestei societăți: statornicire de colegie naționale, — statornicire de școle normale în fiecare capitale de județ, — statornicire de școle primarie în fiecare sat, fundare de diarie în limba română, — abolțiunea monopolului tipograficu, — incuragiere traducerii în limba română a operilor clasice, — formarea unu teatru național și alte îmbunătățiri.

În facia unei asemenea mărețe și generose întreprinderi, Ioan Cămpinianu nu putea române înapoi. Elu și-au apropiat ideia și fondulu, și au scondut-o cu toate puterile de cari dispune anima unu omu tăneru, luminat, devotat; căci Cămpinianu de multu era convins că numai publicitatea în țară și n'afară, că numai rădicarea limbei naționale, că numai școlile, asociațiunile, teatrulu și literatura ne voru mântui. — Astăzi, cându multe din aceste îmbunătățiri de antia ordine pentru o națiune, s'au realitat, ideia de la 1826, încă este practică, are meritulu prevederii celei mai consumate, alu unu scopu mărețu, demn de o națiune ce aspiră a se descepta.

Dar pe cându patrioții români plănău astufelu, Rusia nu dormia. Ea nu incuviința. Opozițiunea facișă a consului rusesc, Minziaki, puse stavilă ori cărui mână de ajutoru ce au voit se le tindă Grigore Ghica vodă, și novatorul fură siliți a amăna pentru nise timpuri mai bune planurile lor reformatorice. Cu toate aceste, colegiulu din St. Sava și Craiova se deschise; mai multe școle române s'au înfițiat.

La 1 Mai 1831, cea d'antei Adunare generale straordinariă fu convocată în Iași și București pe baza regulamentulu, Vechiulu obicei cōrea

ca deputații ce compunea aceste adunări, se fă alesu de districte. Adunarea din 1831, fu cempusă mai în totul din creaturele Rusiei numite directu de președintele deplinu imputernicitu Kisileff. Se dice că cea mai mare parte din deputații veniți de prin județe, nu scieau care era motivulu chiamării lor, pînă ce nu sosiau în Iași și București. Scopulu însă era d'a supune la aprobarea Adunării Regulamentele organice, astufelu cum le fabricase Rusia după chipulu și asemănarea ei. A căpeta pre forma sancționarea Adunării căci numai ele erau în dreptu a reglementa în țară, în virtutea autonomiei ce li s'au fostu recunoscutu prin art. 5 alu tratatulu de Adrianopol. Acesta era forma nu și fondulu.

Spiritulu acestei Adunări, ori cătu de abusiv era compusă, nu respundea cu deplinetate la așteptările Rusiei. Ea nu isbutise a aduce elementele unei ascultări orbe; printre chiamati se prelinse și omeni independenți, români cari înțelegeau întinderea mrejei; cetățiani cari aveau simțulu binelui și alu reulu, cari cercetau, judecau, raționau. Dice-se în adevăru în discursulu de deschidere alu adunării din Moldova, 8 Mai 1831. — „Förte mähniciosu lucru este a vede că în mijloculu foșit, rielor lucrări ale administrațiunii, se află oare-cari persoane dușmane țerei lor, care caută se împiedice punerea în lucrare a îmbunătățirilor inchipute și a insula necredință etc.“ (Uricariu II, pag. 212) Uă opozițiune destul de vinosă, pentru timpii aceia, sbucni în sinulu Adunării de la cea d'antei ședință. Mai anteu s'au incriminatulu modulu convocării, apoi însuși Regulamentulu. De și desbaterile au fostu invoite numai asupra detaliilor, mai multe incidinți au dovedit că ideia națională nu perise, precum credea Rusia, ci că făcuse progrese analoge cu prețulu ce puneau românii pe autonomia lor. Rusia era topită. Alarmată de neincăderea ce întrevea în spirite, voi a se pune la siguranță cu ori ce preț. Atunci se esilă I. Văcărescu poetulu, pentru că protestă în contra depărțării Mitropolitulu Grigorie, și în contra ilegalii procederi de a se presede adunarea de unu generariu rusu, în contra vechiulu obicei. Mulți deputați mai puțin curagioși au esu presiunii celor 200,000 de baionete muscălesci de ocupațiune. Regulamentulu au trecut cu sila. Eari mulți au protestat, pînă la finele sesiunii, și au refusat d'a suprema regulamentul. În fruntea acestora sta Ioan Cămpinianu, betranul Bălăceanu și Chrisoscoleu, trinita patrioți din care unu poetu contimpuranu, în intusiasmul și recunoștința sa, propunea de a se proclama trei sfinți.

Cătu despre nefericitulu mitropolitu Grigoriu, după ce suferi rigurile unui esiliu barbaru de cincă ani, după ce și perdu sănătatea, fu pus în libertate. Abia îi mai remase atăta putere încotu se se pōta țiri pînă în patriă, unde își dede opștesculu sfințit la câteva zile dupe ajungerea în București.

Eată orizontele de plumb, supțu care își incepea Cămpinianu cariera cu totă forța unu sufletu mare, unei anime generose.

Trecură trei ani de la punerea în lucrare a Regulamentulu. Aleu Ghica se numi domnu alu țerei Romănesci. Patriotismulu și simțimentele lui de pînă atunci, nu erau supuse nici unei indoiele. Era amiculu intimu, alu lui Cămpinianu. Acesta merge de-lu întimpin la Giurgiu. Se închide cu dînsulu în Carantină, și prin uă muncă de șapte ore se silese a-i insula principiile unui patriotismu viu și luminat, esortându-l a se emancipa de epitropia Rusiei și a se rădica pentru viitoru, în patria națională, în România. Domnulu înțese mărima rolulu ce i se destina, daru n'avea putere de a-lu esecuta. — Cămpinianu asă, cu sufletulu sdrobitu de durere, că supțu haina vechiulu său amiculu numai era acum un omu care se aiba anima d'a lupta contra țiarulu. El se despărțiră: Ghica pentru a domni, Cămpinianu pentru a lucra din totă virtutea trupulu și sufletulu său la restatornicirea libertăților și a independenței patriei sale. În acea întâlnire se plănă semința acelei opozițiuni care au demascat a-

late intrige mășșive ale străinulu, care au înălțiat națiunea română în ochii Europei.

Nimine nu era mai inventativu decât Cămpinianu în mijloce de regenerare a țerei; nimine nu era mai competentu decât Cămpinianu a pricepe că teatrulu este unu din cele mai puternice mobilu ale civilizațiunii unui poporu, una din cele mai mari școle de virtute și de gloriă. Familiariu cu literatura clasică a elinilor și romanilor, elu scia ce făcuse teatrulu pentru gloria descendenților lui Romulu și Teseu. Elu sciea că eroismulu, curățenia moravurilor, bărbăția, pasiunea gloriei, erau nutrite și întărite prin cooperarea luminată a unu spectaculu național, a unei scene pe care Socrate avea de onore a se areta, în care Platone găsia unu folosu așa de mare; unde Alcibiade dobindi trei cunune; unde Catone se pregătia din copilaria a deveni cea ce l'am vețutu la bărbăția. Dominat de aceste principie, ce la dînsulu deveniseră uă dogmă, cu concursulu altor bărbăți, Heliade, Aristia și alții, Cămpinianu deschise în anul 1835 prima societate filarmenică, fundă scena națională cu toate pedicele guvernulu și ale Rusiei. Avea lu Cămpinianu au contribuit la această întreprindere, pentru totu ce privește la materiale, erū sufletulu pentru intelectualu; scopulu acestei societăți era literariu în formă, daru politicu în fond. Era unu felu de academie în gurulu căria se grupau artistii, tinerii, autorii Romăniei viitorie, toți cari iau simțulu curgind în vinele lor generosulu sânge romănescu. Desvoltarea ideii naționale în totă România, Unire, cultivarea limbei, reintroducerea litereloru străbune române care dau limbei adevăratei ei formă, traducerea capetelor d'opere clasice, punerea lor pe scenă, a face din scenă uă școlă de morale patriotice și de politică națională, a lumina țera și a o face în același timp se se manifeste cătră Europa ca adevăratele ei caracterie, a-și alia, a subvenționa presa europeană, pentru ca se ne pledeze ca usa înaintea lumii civilizate, a deschide ochii Europei asupra adevăratelor ei interese asupra progreselor uriașe ale Rusiei, asupra inării însemnătăți politice și geografice a principatelor: Eată mijloce pe cari compta Cămpinianu, pentru a re'nvia naționalitatea română, pentru a-i da loculu ce i se cuvenia în răduulu poporilor. Eată ce se lucra în casa lui. Uă greutate mai era de învins; prejucide înrădăcinate priviau în specialitatea de actoru uă profesiune degradatoriă, unu comediantu. Cămpinianu isbutese a scoate unu oficiu domnescu prin care „teatrulu era considerat ca uă școlă; actorulu recunoscutu de funcționariu publicu, și după unu timp de serviciu admisibile în toate funcțiunile Statulu.“ Fu destul atăta pentru ca fiii și fiicele celor mai bune familie se nu se mai roșescă d'a se sui pe scena română. Resultatulu acestei fu că, după optu-spre-șapte lune de exercițiu și studiu, se jucă *Mohamed* alu lui Voltaire cu unu succes nesperat, cu unu succes care impuse intusiasmul publiculu pînă la lacrime. Ziua aceea fu uă adevărată și de serbare națională. Mândria romănilor se înălța. Succesulu lui *Mohamed* desceptă gelosia Rusiei. S'aceta nu pentru principiile de cari era presemnată piesa, ci pentru că tragedia era scrisă în romănescu, pusă pe scena română și jucată de actori români. Deci *Mohamed* fu opritu. Pe cătu creșeau însă rigurile turbate ale Rusiei, pre atăta și mai multu se rădica avintulu naționalu la suflarea cea puternică a Cămpinianulu. Toți punu mână la lucru și în scurtu timp mai multu de optu-șapte de piese fură în stare d'a fi represintate. Pre d'asupra s'au dobindit pentru antia oară, două compuneri originale: *Michaiu Viteazulu* și *Cei doi-spre-șapte boiari*.

Progrese atătu de răpedi intimidă daru guvernulu. Elu otări a le ține cale și a le stinge lumina. Așa era voința Rusiei. Eată cum se procese: Guvernulu s'au prefăcutu că se interesă de desvoltarea acestei instituțiuni și areta dorința de a sacrifica pentru prosperitatea ei; luă îngrijirea teatrulu asupra sa. S'au încredințat direcțiunea unor omeni cari lucrau contra desvoltării lui. Pentru a da uă lovitură simțitoră, cesiunea se incepu

prin represintățiunea lui *Saulu* de Alfieri, tradusu de d. Aristia. Concursul publiculu fu nemărginitu, receta minunată; daru a doua și teatrulu era închis. Direcțiunea dedese falimentu.

Cu toate aceste, Cămpinianu n'au pregetat a sacrifica teatrulu, ca ori cărui fapte adevăratu naționale, averea sea, casa sea, proprietatea sea, banii sei. De aceea cu totu dreptulu cuvintu merita numele de *părintele teatrulu român*.

Cămpinianu este celu anteu din țera noastră care au liberat pe sclavii sei în 1837. Goleșcu îl urma, de acolo și alți boiari, cari se roșiră de a mai ține în lanțurile sclaviei pe nise creature omenesce libere de la natură ca și dînșii. Statulu încă n'au ce face și unu anu mai târziu, guvernulu propuse uă lege de rescumperare și decretă liberarea și colonizarea prin sate a patru mii de țigani ai statulu. Pe cându însă Cămpinianu își libera țigani, alți boiari puneau pe ai lor în litațiune, sau îi cedeau pentru câteva decimă de mil de galbeni cari le servira la rădicarea unor falnice locuințe.

Cu toate aceste ocupațiuni pacifice, furtuna, și uă furtună cumplită, mugea în depărtare. Opozițiunea în contrasistemii rusesci care pusesse ghiarele pe toate resortele guvernulu din țară, creșcea d'o vedeai cu ochii. Necertitudinea lui Ghica era în culme. Nici cutea a se arunca faciș în braciile Rusiei, nici a primi concursulu patrioticu ce-i înfăcișia Cămpinianu și amicii sei. Mai avu slăbiciunea de a se lăsa adimeni de cătră Michaiu Sturđu alu Moldovei și a face uă doleanță către cabinetulu de Petersburgu, în contra tendințelor liberali ce năvăliau din toate părțile. Lui Ghica îi venise gustu se închidă Adunarea și se guvernă fără dînsa. În acestu simțiu făcu demarșele sale cătră cabinetulu rusescu. Rusia respunde într'unu modu evasiv. Ghica usă de măsuri extreme în contra partidei naționale. Esistența acestei partide este unu fenomenu pentru st'ant cându o află supțu unu regim de despotism ca alu nostru. Ei se intrăbau: cumu pōte fi uă tinerime inspirată de de așa simțimente naționale acolo unde instrucțiunea publică era delăsată în mânele unei creature a Rusiei, unde presa nu putea desbate nici uă cesiune, nu putea publica desbaterile și discursurile Adunării; unde nu-și putea permite cea mai mică reflesione asupra actelor guvernulu asupra vițelor guvernulu, asupra vițelor administrațiunii.

Censura, deși ne inscrișă în lege, esistea în totă plenitudinea barbariei și a asprimilor ei.

Secretariulu Statulu scriea într'una din zile directorulu unu diariu român: „Principile ve autorisă a publica *Gazeta* d-vōstre. Nu veți vorbi însă „nici uă dată de politică, ci ve veți „mărgini în literatură; și totuși, ar- „ticlele vōste literare vor trebui se „fă toate supuse censurei.

„Semnatu *Arsaki*.

„1836, 21 Sept. No. 1838.“
Și cu toate aceste lumina esistea; ideia progresu uriașu, căci Cămpinianu era între români și Dumneșculu poporilor era cu dînsulu, și puterea lor, numărulu lor creștea din zi în zi, căci cauza ce aperiau era cauza dreptății, a egalității, a înfrățirii și a independenței poporulu român.

De aru sci tinerii nostri, omenii nostri, de toate stările și virstele, se mai lucreze, se mai spere cumu se lucra supțu Cămpinianu, amu fi fericiți și n'am avu de îndurat miseriele ce ne bătău și astăzi ca supțu fanarioți; ca supțu Regulamentu.

Dar nu l...
Astăzi mișcia este pretutindine, înjosirea pretutindine! — Nici uă simțire nobile! În totu loculu deșertulu; desgustulu coprinde anima omulu onest.

* * *
Colson, pagina 69.

Spre sciința publică.

D. Cyrille provine pe toate persoanele ce au avut relațiuni de interesu cu d-sa, că boesce a eși din țară peste o lună de zile. Prin urmare rogu pe toți căți au a lua ceva dela d-sa, fie de orice felu să-și adreseze cererile lor la d-sa, mai înainte de Iuliu în strada teatrulu No. 7.

